

3,10–3,20 m mélységben elértük az aljukat. A kutaktól K-re és D-re néhány házat és egyéb, kisebb avar településjelenségeket tártunk fel, amelyek átfednek a szarmata temető területére. A lelőhely egyetlen kemencés háza ezen a területen található.

A feltárási terület közepén (Alesi-puszta II.) egy sávban avar kori épületek sorakoztak egymás mellett, a kutakkal párhuzamosan. Viszonylag mélyek, alakjuk négyzetes, kisebb-nagyobb szabálytalanságokkal, és szinte minden esetben beleásott tárolóvermekkel vagy egyéb funkciójú, sekélyebb lemélyülésekkel. Mindössze 1-2 cölöplyuk található bennük, egy kivételével aszimmetrikus elrendezésben. E házak körül is található néhány kisebb kút, de szerkezetük különbözik a Zagyva partjához közel eső, nagyméretű objektumokétól.

A feltárási terület K-i szélén kisebb jelenségek mellett egy további, számos cölöppel ellátott épületet, valamint egy nagyméretű, tagolt, két kútaknás kutat tártunk fel.

A teljes nyomvonalat fedő 4 avar lelőhelyrész avar kori leletanyaga azonos jellegű. Igen szegényes, kézzel formált és többnyire díszítetlen kerámia, sütőharang-töredékekkel; valamint viszonylag nagy mennyiségű állatsont. A képet őrlőkövek töredékei, orsókarikák, agyaghehezék egészítik ki. A házak környezetében szinte minden objektumból vassalakat is elcsomagolhattunk, ami valószínűleg műhely(ek?) közelségét jelzi. A megújított szerkezetű házak (2 db) és egyéb szuperpozíciók alapján az avar településen több horizont különíthető el, amelyek rövid időn belül követték egymást. Mindezek alapján a területet egy egykorszakos, szórt szerkezetű avar településként kezelhetjük.

A többkorszakos lelőhely őskori része a nyomvonalától D-re húzódhat.

A humuszolt terület 28 639 m² nagyságú volt, régészetiileg pozitív 14 722 m².

A feltárást a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ I. sz. Regionális Irodája végezte. Munkatársak: Szilágyi Krisztián Antal, Kocsis-Buruzs Gábor, Hullám Dénes és Szalai Emese régészek; Békési Ádám, Berta Norbert, Horváth Ádám Máté, Keszthelyi Orsolya, Koltai Anna, Nagy Fanni, Tóth Réka régészhallgatók; Benke András, Domján Anita, Hajdu László, Hajdu Károly, Nagy Márton, Rechner Balázs és Papi József régésztechnikusok.

MASEK ZSÓFIA

330. Szolnok, Besenyszögi út (M4-25. lh.) (KÖH 85883)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) U, B, Szk, I

A lelőhely Szolnok ÉK-i határában, a településtől mintegy 5 km-re, a Milléri-holtág partján, a Zagyva-folyótól K-i irányban, hozzávetőlegesen 3 km-re található. Az M4 autópálya Abony–Fegyvernek szakaszának építéséhez kapcsolódó örökségvédelmi munkálatok keretében, terepbejárással azonosított lelőhelyen az MNM NÖK által végzett megelőző feltárási első üteme 2014. október 31.–december 2. között zajlott.

Ennek során 66 jelenséget azonosítottunk és tártunk fel a lehumuszolt 4682 m² nagyságú területen, de egy részük bontása a következő ásatási szezonra tolódot át. A feltárási terület É-i részén az újkőkor kései időszakához sorolható tiszai kultúra látszólag magányos csontvázas temetkezését tártuk fel. Míg a terület DK-i részén a késő bronzkori Gáva-kultúra méhkas alakú gödre került napvilágra. Elszórva több helyütt leletanyag nélküli telepjelenségek jelentkeztek, amelyek korszakolása

egyelőre nem lehetséges. A most felfedezett telepobjektumok túlnyomó többsége a vaskor középső időszakára (szkíta kor) keltezhető csak úgy, mint a közelben lévő Szolnok, Milléri-holtág-part I–II. lelőhely szkíta kori településrészlete.

A feltárási szakmai munkatársai: Kocsis-Buruzs Gábor és Prander Péter régészek.

CZIFRA SZABOLCS

331. Szolnok, Szűcs-tanya (M4 4. lelőhely) (KÖH 81413)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Szk, Sza, I

A terület a Zagyva Ny-i partján, K–Ny-i irányú dombháton húzódik. K-i részén 87 m magas dombszerű kerek kiemelkedés Eresztő hát, Eresztő-halom néven ismert. Az M4 autópálya nyomvonala ÉNy–DK-i irányban szelte át a magaslat középső szakaszát, amelyen a 2013-as terepbejárás bronzkori, szarmata és Árpád-kori település nyomait mutatta ki a területen.

A magaslaton 2014-ben végzett megelőző feltárási nem volt előzmény nélküli. 2013. szeptember 30. és október 29. között az MNM NÖK munkatársai 479,71 m² nagyságú területet tártak fel.⁹² A két kutatóárkban összesen 46 régészeti jelenséget figyeltek meg. A próbafeltárási során egy vaskori, szkíta kultúrához köthető egyrétegű telep részlete, egy Árpád-kori ház, valamint egy szarmata temető 18 sírja került elő.

2014-ben megelőző feltárási során ugyanennek a lelőhelynek mindösszesen 3489 m² nagyságú területét tártuk fel. A nyomvonalszakasz feltárási 29 nap alatt valósult meg. Ez alapján a napi átlagban feltárt terület nagysága 120 m²-re tehető. Augusztusban két hetet a 7-es lelőhelyen dolgoztunk, majd a szokatlanul esős szeptember miatt 12 napig nem tudtunk a területre lépni. Júliusban 9, augusztusban 9, szeptemberben 11 napot dolgoztunk.

A feltárási eredményeit összességében nézve megállapítható, hogy a korábbi terepbejárás és próbafeltárási során nyert eredmények részben igazolásra kerültek, és finomodtak. Az Árpád-kort leszámítva mindkét korábban prognosztizált korszak emléke előkerült a területen.

Az ásatás területén 2013-ban és 2014-ben összesen 193 stratigráfiai jelenséget figyeltünk meg, amelyhez 140 objektumot rendeltünk. A megelőző feltárási eredményei alapján a területen alapvetően két régészetiileg értékelhető korszak (középső vaskor, római kori szarmata) képviselte magát.

A legkorábbi megtelepedés nyomait a területen a középső-késő vaskorra tehetjük, amelyet 24 objektum képviselt a 4. lelőhelyen. Itt egy teleprészlet gödreiből, földbe mélyített padlójú épületekből kerültek elő olyan töredékek, amelyek a szkíták hagyatékának tekinthetők. Több épület oldalán a padlójában cölöplyukakat figyeltünk meg. Ezek a telepnyomokon kívül még néhány római korú temetkezésben kerültek elő ilyen korú áthalmozott leletek. A magaslaton feltárt nyomvonalszakasz következő tetten érhető lakói a római kori szarmaták népessége volt. A nyomvonal teljes területén 60 ilyen korú objektumot kuttatunk meg (94 SNR), kivétel nélkül temetkezések és a hozzájuk tartozó körárkok nyomai.

A római kori objektumok szóródására jellemző, hogy azok a nyomvonalban csak a partos részen kerültek elő. E szakaszok mentén a nyomvonalon kívül minden esély megvan további

⁹² Jelentést lásd: RKM 2013, 123–124.